

Nemzetbiztonsági tanulmányok

2019-20. II. félév

A tantárgy óraszám:	16/8 (nappali/levelező)
A tantárgy oktatója:	Mezei József nb. alezredes, nb. tanácsos tanársegéd Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék
A tantárgy meghirdetésének gyakorisága, a tantervben történő félévi elhelyezkedése:	kriminológus szak esetén: II. évf.-tól politikatudományok szak esetén: II. évf.-tól jogász szak esetén: II. évf.-tól
Az értékelés módszere:	öt fokozatú értékelés
Vizsgakövetelmények:	gyakorlati jegy
Félévközi feladatok, ismeretek ellenőrzésének rendje:	minden hallgató egy, a kurzus témaköréhez illeszkedő írásbeli házi dolgozatot készít el
Az aláírás és a kreditek megszerzésének pontos feltételei:	a házi dolgozat értékeléséből áll.

Rövid tárgyleírás:

A kémkedés (hírszerzés) már az ókortól jelen van a társadalmak életében. A titkosszolgálatok (nemzetbiztonsági szolgálatok), valamint tevékenységük - annak ellenére, hogy az állampolgárok általi láthatósága jelentősen korlátozott – napjainkban is fontos szerepet töltenek be az egyes országok érdekeinek érvényesítésében, illetve azok megvédésében.

Egy állam hosszú távú, eredményes működésének fenntartása és önállóságának megőrzése szempontjából kiemelt jelentőséggel bír, hogy az ezzel kapcsolatos releváns (külföldre vonatkozó, vagy külföldről származó) gazdasági-, katonai- és politikai információkat megszerzeze, az ilyen jellegű saját információit megvédje, vagyis az ilyen információk megszerzésére irányuló leplezett törekvéseket minél gyorsabban és teljes körűen felderítse és elhárítsa. E feladatkör ellátásához speciális eszközrendszer áll az ilyen rendeltetésű szervezet/szervezetrendszer rendelkezésére.

A kurzus segítségével a hallgatók megismerhetik a kémkedés kialakulásának körülményeit, a titkosszolgálati tevékenység fejlődésének szakaszait, lényegi elemeit, kiemelten annak magyar vonatkozásait.

Bemutatásra kerül a jelenlegi magyar nemzetbiztonsági szervezetrendszer, a szakterület jogszabályi háttere, valamint azon felületek (pl. nemzetbiztonsági ellenőrzés), amelyeken keresztül az állampolgárok kapcsolatba kerülhetnek a szolgálatokkal. A titkosszolgálatok működésének szemléltetését, megértését esettanulmányok segítik.

Az oktató az Alkotmányvédelmi Hivatal munkatársa, jelenleg a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Polgári Nemzetbiztonsági Tanszék oktatója. Kutatási területe a Belügyminisztérium III. Főcsoportfőnökségének kémelhárító tevékenysége.

Tematika:

1. A titkosszolgálati tevékenységek megjelenése. Kémkedés, hírszerzés, elhárítás. (2 ó)
2. A magyar titkosszolgálatok története. (2 ó)
  - a. A magyar felderítés és hírszerzés a Honfoglalástól az 1848/49-es forradalomig.
  - b. A kémkedés és hírszerzés története Ausztria-Magyarországon és az első világháború idején. Az Evidenzbureau (Nyilvántartó iroda).
  - c. Felderítés és hírszerzés a két világháború között és a második világháború idején.
  - d. Az állambiztonsági szolgálatok története. A III. Főcsoportfőnökség.
  - e. Rendszerváltás a nemzetbiztonság területén. „Dunagate.”
3. A jelenlegi magyar nemzetbiztonsági szervezetrendszer. (1 ó)
4. A nemzetbiztonsági munka területei. (1 ó)
5. A nemzetbiztonsági szolgálatok által alkalmazható intézkedések, a titkos információgyűjtés. (1 ó)
6. A nemzetbiztonsági szolgálatok működésének, irányításának, vezetésének és ellenőrzésének szabályai. (1 ó)
7. A nemzetbiztonsági szolgálatok parlamenti ellenőrzése. (1 ó)
8. A nemzetbiztonsági feladatrendszer. (1 ó)

9. A nemzetbiztonsági ellenőrzés. (1 ó)
10. A hírszerzés/információgyűjtés módszerei. (1 ó)
11. A humán hírszerzés. (1 ó)
  - a. A kapcsolatépítés folyamata.
  - b. A biztonságtudatos viselkedés.
12. Külföldi nemzetbiztonsági szolgálatok. (1 ó)
  - c. A jelentősebb külföldi nemzetbiztonsági szolgálatok bemutatása. (pl. USA, Oroszország)
13. Esettanulmányok. A titkosszolgálati tevékenység megvalósulása a gyakorlatban. (2 ó)

Irodalom:

Kötelező:

- Resperger István: Nemzetbiztonság elmélete a közszolgálatban. Budapest: Dialóg Campus, 2018. (https://akfi-dl.uni-nke.hu/pdf_kiadvanyok/web_PDF_EKM_Nemzetbiztonsag_elmelete_a_kozszolgalatban.pdf)

Ajánlott:

- 1995. évi CXXV. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról,
- Béres János: Külföldi nemzetbiztonsági szolgálatok, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2018
- Boda József: „Szigorúan titkos!”? Nemzetbiztonsági almanach, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2016.
- Dobák Imre: A nemzetbiztonság általános elmélete. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest., 2014.
- Dr. Kurtán Sándor – Dr. Pintér István: Műhelymunkák, Rendszerváltás a magyar titkosszolgálatoknál, 2010/2. Geopolitikai Tanács Közhasznú Alapítvány, Budapest, 2010.
- Dr. Révész Béla: A titkosszolgálati témakörök politikatudományi oktatásának lehetőségeiről, Nemzetbiztonsági Szemle, VI. évfolyam 3. szám,
- Farnyik Gábor: A nemzetbiztonsági szolgálatok parlamenti ellenőrzése. Szakmai Szemle (Katonai Biztonsági Hivatal) 2011/1. 57-77.
- Finszter Géza: A nemzetbiztonságról. Rendészeti Szemle, 1991/1. 5-17.
- Finszter Géza: Ismét a nemzetbiztonságról. Belügyi Szemle, 1999/4-5. 5-19.
- Héjja István, Kenedli Tamás: Középpontban a nemzetbiztonság. Szakmai Szemle (Katonai Biztonsági Hivatal) 2009/3. 7-19.
- Kuti Ferenc: A katonai titkosszolgálatok civil kontrolljának néhány kérdése, Hadtudomány X. évf. 1. szám.
- Mark M. Lowenthal: Hírszerzés, a titoktól a politikai döntésekig, Antall József Tudásközpont, Bp. 2017

- Pilch Jenő: A hírszerzés és a kémkedés története. I—III. kötet. Kassák Kiadó, Budapest., 1998.
- Rolington, Alfred: Hírszerzés a 21. században. A mozaikmódszer, Antall József Tudásközpont, Budapest., 2015.
- Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1785-2011. Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat